

Environmentální gramotnost žáků úrovně ISCED 2 v České republice, Slovensku, Polsku a Německu

Mgr. Ing. Silvie Svobodová

ABSTRAKT

Koncept environmentální gramotnosti vychází zejména z principů environmentální výchovy. Reprezentuje míru environmentálních znalostí, postojů, senzitivity a environmentálně odpovědného chování. Představuje široký multidimenzionální konstrukt, který lze shrnout do tří hlavních dimenzí (kognitivní, afektivní, konativní). Disertační práce je zaměřena na environmentální gramotnost žáků úrovně ISCED 2 v České republice a vybraných střeoevropských státech. Stěžejní přínos práce spočívá v konstrukci a verifikaci sofistikovaného autorského analytického nástroje pro její komplexní testování a jeho aplikaci v ČR, Slovensku, Polsku, Rakousku a Německu. Nástroj vychází ze škál v zahraničí etablovaných a publikovaných nástrojů, jejichž použitelnost v českém prostředí byla ověřena, a to Middle School Environmental Literacy Survey a 2 Major Environmental Values. V rámci výzkumu byl analyzován vzájemný vztah mezi dimenzemi environmentální gramotnosti a identifikovány signifikantní determinanty, které zásadním způsobem mohou predikovat její úroveň, v kontextu edukace a demografických proměnných. Zjišťována byla souvislost environmentální gramotnosti s profilací školy, pohlavím, věkem, ročníkem a volnočasovou aktivitou respondentů. V České republice se do studie zapojilo více než dva tisíce respondentů, na Slovensku téměř tisíc, v Polsku přes tři stovky, v Německu a Rakousku se jednalo o malé výzkumné vzorky. Až na výjimky se výsledky ve všech zemích shodovaly. V souladu s řadou výzkumů byl prokázán středně silný pozitivní vztah mezi environmentálními postoji, senzitivitou a environmentálně odpovědným jednáním, na rozdíl od zanedbatelného vztahu se znalostmi. Analýzy ukázaly, že environmentální gramotnost významně determinují pohlaví, ročník a volnočasové aktivity, zvláště pobyt v přírodě. Obecně dosahovaly vyšších hodnot dívky, znalosti se zvyšovaly paralelně s ročníkem oproti klesajícím postojům a jednáním. Vyšší úroveň environmentální gramotnosti vykazovali hlavně žáci, kteří tráví svůj volný čas pobyt v přírodě.